

מנה בנתן

שינון הדף היומי בדרך קצרו

לע"ז הגאון רבי יעקב בן רבי צבי יהודה אדלשטיין זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

108 פרשת יתרו תשפ"ב גליון

מור"ק יא-יז

דף יא מותר ללכת ליריד של עכו"ם ולקנות בהמה עבדים ושפחות בתיים שדות וכרמים, וכותב ומעלה בערכאות שלהם שהוא כמציל מידם. רב התיר לרב חייא בר אשי לעשות מצודת דגים בחוה"מ כי הוא מעשה אומן, רב אסור לעשות רשתות לציד עופות, כי הוא מעשה אומן, רב יהודה התיר לאמי עושה התנורים לעשות תנור והתיר לרבה בר עשבי לעשות נפה, ומה ששנה רבה בר שמואל שלכו"ע אין עושים תנור לכתחילה הוא בזמן הגשמים שממילא אינו ראוי מיד, אך ללא גשמים מותר, שהוא ראוי כבר בחוה"מ.

משנה מותר לעשות מעקה לגג ומרפסת במעשה הדיוט ולא במעשה אומן, ומותר לשוף הסדקים ולעגל אותם במעגילה ביד וברגל אך לא במחלציים, ציר או צינור או קורה ומנועל ומפתח שנשברו במועד מותר לתקנם במועד, אך לא יכוון לעשות מלאכתו במועד ומותר לכבוש כבשים אם יוכל לאכול מהם כבר במועד. **גמרא** רב יוסף אומר שמעשה הדיוט הוא בהוצא ודפנא, ושנו בברייתא שיצור בצרור אך לא יטיח בטיט.

המשנה מתירה לעגל סדקים במעגילה ולכאורה כ"ש שמותר ביד ורגל, ויש לפרש במשנה ששפים הסדקים ומעגלים אותם כעין מעגילה ביד וברגל, אך לא במחלציים.

המשנה מתירה לתקן ציר וצינור וכדומה שנשברו, וקשה ששינו בברייתא שעד ימי יוחנן כה"ג היה פטיש מכה בירושלים, ומשמע שבימיו הוא תקין לאסור, ויש לחלק שהמשנה התירה בשל עץ שאין לו קול גדול ויוחנן כה"ג אסר בשל מתכת, ורב חסדא דוחה שא"כ יאמרו שקול גדול אסור וקטן מותר, אלא במגל מותר שאינו מוליד קול, ובמסור קטן אסור שהוא מוליד יותר קול, ורב פפא מחלק שהמשנה דברה קודם גזירה והברייתא לאחר גזירה, ורב אשי אומר שהמשנה כדעת ר' יוסי, והברייתא כר' יהודה, שר' יצחק בר אבדימי אמר שר' יוסי הוא המתיר במועד בלי שינוי, ורבינא אומר שנוהגים להעלות מסמרים מהקורה שעל הפתח בלי שינוי כר' יוסי.

בנהר בדיתא ליד לבאי נשאר הרבה דגים, ובאו אנשים לצודם, והתיר רבא למלוח מהם, והקשה אביי שמשנתנו התירה רק כבשים שיכול לאכול מהם במועד, אמר רבא שגם הם יוכלו לאכול מהם בהסרת המלח מהם, וכן עשו לשמואל שאכל אחר שרחצו מהמלח ס' פעמים, וכן עשו לרבא אצל ריש גלותא ורחצו ס' פעמים ואכל, וכשרב הגיע לבית רב שפיר הביאו לו דג שהיה שליש מבושל ושליש מלוח ושליש צלוי ואמר רב שאדא הצייד אמר לו שהדג מעולה כשהוא סמך לסירחון יותר משעה שניצוד, עוד אמר אדא שצולג את הדג באחיו דהיינו במלח, ואח"כ רוחצים אותו באביו שהם המים, ואוכלים אותו בבנו והיינו בציר, ושותים עליו אביו, מים, עוד אמר אדא שאחר אכילת דג שחללים או חלב יש לטעון את הגוף בהליכה ולא ישן מיד, ואחר אכילתם ישתה מים, ואם לא שייכר ולא יין.

עמוד ב

משנה מי שהפך את זיתיו וקרה לו אבל או אונס או שהטעוהו פועלים, לר' יהודה מותר לו לטעון קורה ראשונה ויניח לאחר המועד, ולר' יוסי מותר לו לזלוף ולגמור ולגוף כדרכו. **גמרא** המשנה התחילה באבל וסיימה במועד, והוכיח מזה רב שישא בר רב אידי שבנה חמור ממועד, ורב אשי אומר שהמשנה אומרת בדרך לא מיבעי, שלא רק אבל שהוא רק איסור דרבנן מותר, אלא גם במועד שהוא איסור תורה מותר במקום הפסד, ובברייתא שנו כרב שישא שהדברים המותרים לאבל שאם היו זיתיו הפוכים טוענים לו, וכן כדו לגוף ופשתנו להעלות מהמשרה וצמרו להעלותו מהיורה, ומרביצים שדהו כשמגיעה עונת המים שלו, ור' יהודה אומר שמותר לזרוע לו שדה ניר ושדה העומדת לפשתן, אמרו לו שאם לא תזרע בכורות תזרע מאוחר ואין כאן הפסד, ואם לא תזרע פשתן תזרע עבד, ורשב"ג אומר שאם היו זיתיו הפוכים ואין שם אומן אחר מותר לו לעשות צבינא, עוד אמר רשב"ג שאם היה אומן לרבים או ספר או בלן לרבים ובא הרגל ואין שם אומן אחר מותר לו לעשות, ואריסים וחוכרים וקבלנים יעשו אחרים בשבילם, חמרים גמלים ספנים לא יעשו ואם הם מוחכרים ומושכרים לאחרים יעשו, שכיר יום לא יעשה אף בעיר אחרת, ואם היתה מלאכת אחרים ע"י לא יעשה אפילו בקבלנות, ומשמע שכ"ש שלא בקבלנותף אך קשה שבקבלנות יש יותר סיבה שלא יעשה כי זה כשלו, אלא יש להוסיף שבין בקבלנות בין שלא בקבלנות לא יעשה, ואם היתה מלאכתו ביד אחרים בביתו לא יעשו ובבית אחר יעשו.

מריזן בר רבינא ומר בר רב אחא בר רבא היו שותפים בצמד בקר, ולמר בר בר אחא קרה מקרה אבל, והוא לקח את שורו מהצמד שלא יעבוד באבלותו, ורב אשי הקשה שאדם גדול כמותו יעשה כך, שאמנם לא חשש להפסד שלו אך יש לו לחשוש להפסד של אחרים, כמו ששינוי שאם מוחכרים ומושכרים אצל אחרים מותר, ויש לומר שהוא סבר שבאדם חשוב יש להחמיר.

דף יב שמואל אומר שמלאכת קבלנות ע"י עכו"ם אסור בתוך התחום ומותר חוץ לתחום, ורב פפא אומר שחוץ לתחום מותר רק שאין עיר אחרת סמוכה לשם ואם יש עיר סמוכה אסור, ורב משרשיא אומר שחוץ לתחום מותר רק בשבתות ויו"ט שאין מצויים שם אנשים, אך בחוה"מ שמצויים אנשים בכל מקום אסור, ולמר זוטרא בנו בית בקבלנות חוץ לתחום, ורב ספרא ורב הונא בר חנינא לא נכנסו אליו, ויש אומרים שגם הוא עצמו לא נכנס לשם, ואף ששמואל התיר בקבלנות חוץ לתחום, אך הוא סבר שאדם חשוב צריך להחמיר, או שהוא עצמו סייע להם בתבן, רב חמא התיר למסדרי השולחנות אצל ריש גלותא לעבוד בחוה"מ כיון שאינם לוקחים שכר אלא רק רווח בעלמא כדי סעודתם א"כ אינו נחשב מלאכה.

שנו בברייתא שיכול להתנות עם נכרי לעשות מלאכה אחר המועד אך לא יעשה במועד והכלל הוא שמה שהוא עושה יכול לומר לנכרי לעשות ומה שאסור לו לעשות אסור לומר לנכרי, ובברייתא נוספת שינוי שמותר לקבל קבלנות במועד לעשותה לאחר המועד, אך לא ימדוד וישקול ולא יניה כדרכו בחול.

שנו בברייתא שלא מרביעים בהמה בחוה"מ, וכן אין מרביעין בכור ופסולי המוקדשין, ור' יהודה אומר שחמורה שתבעה מותר להרביע עליה כדי שלא תצטנן, ושאר בהמות מותר להכניסן לבקרות ונרבעות מאליהן.

אין מדרייזין שבהמות יוציאו ובלם בשדה בשבת ויו"ט ובחוה"מ, ואם באו מעצמם מותר, אך לא מסייעים להם ולא מוסרים להם שומר לשמור הצאן ואם היה שכיר חדש או שכיר שנה או שבוע מותר לסייע להם, וכן מוסרים להם שומר לצאן, ולרבי, בשבת מותר רק עבור החזקת טובה וביו"ט עבור מזונות ובחוה"מ גם בשכר, ואמר רב יוסף שהלכה כרבי.

משנה אם יינו היה בכור וקרה לו אבל או אונס או שהטעוהו פועלים, לר' יוסי מותר לו לזלוף ולגמור ולגוף כדרכו, ולר' יהודה רק יעשה לימודים, כיוסי שלא יחמיר. **גמרא** אם המשנה היתה כותבת שנחלקו בשמן היינו אומרים שר' יוסי לא יתיר ביין בשם פחות הפסד, ואם המשנה היתה מביאה שנחלקו ביין היינו אומרים שבשמן שהוא הפסד מרובה יותר גם ר' יהודה יתיר, ור' יצחק בר אבא אומר שמה שהמשנה הצריכה שינוי במועד בדבר האבד זה לא כר' יוסי שלדעתו לא צריך שינוי, ואמר רב יוסף שהלכה כר' יוסי.

שאלו את ר"צ בר יצחק אם מותר להחליק חבית שיכר בחוה"מ, אמר ר"צ שרב יוסף שהוא סיני פסק כר' יוסי, ולכאורה ר' יוסי דיבר בשיכר ולא ביין, אמר ר"צ שכמו שהתירו ביין משום הפסד, כך יתירו גם בשיכר שיש בו הפסד, כמו שאמר אביי שאומנתו אמרה לו ששיכר בן ו' סאין מוגף שווה יותר מבן ח' סאין שאינו מוגף.

רב חמא בר גוריא אמר בשם רב שהלכות מועד כהלכות כותים בהלכה, ומבאר רב דניאל בר קטינא בשם רב שהם הלכות כעקרה שהיא ללא פירות, שאין ללמוד זו מזו, ששמואל אמר שמותר לזפת כוזא שהוא טירחה מעטה אך לא חבית שהוא טירחה גדולה יותר, ורב דימי מנהרדעא אמר שמותר לזפת חבית שהוא הפסד גדול, אך לא כוזא שהוא קטן יותר, ושמואל חשש לטירחה ורב דימי חשש להפסד, אביי אומר שהלכות מועד כהלכות שבת **עמוד ב** יש מהם פטור אבל אסור, ויש שמותרים לכתחילה.

פעם קצרו במועד עבור רב הונא, ורבה בר רבה הונא שאל ששינוי שטוחנים קמח במועד רק לצורך המועד ושלא לצורך המועד אסור, וכן הותר רק דבר האבד במועד ולא מה שיאבד אחר המועד, ומותר רק בתלוש אך במחובר אסור אפילו כולו אבוד, אך אם אין לו מה לאכול מותר לקצור ולעמר ולדוש ולזרות ולברור ולטחון, אך לא ידוש בפרות, אמר רב הנא שברייתא זו היא דעת יחיד ולא סוברים כמותה ששינוי שרשב"ג אמר כלל בשם ר' יוסי שדבר התלוש מהקרקע מותר גם במקצתו אבוד והמחובר לקרקע אסור גם כשכולו אבוד, ומה שלא דשים בפרות אף שאמרנו שלר' יוסי א"צ שינוי, יש לומר שגם באמצע השנה לא תמיד דשים בפרות א"כ אין זה נקרא שינוי.

שנו בברייתא שמותר לטחון במועד לצורך המועד ושלא לצורך המועד אסור, ואם טחן והותיר מותר, ומותר לקצוץ עצים רק לצורך המועד, ושלא לצורך המועד אסור, ואם קצץ והותיר מותר, ומותר להטיל שיכר לצורך המועד אך שלא לצורך המועד אסור ואם שרה והותיר מותר אך לא יערים, ואמנם יש ברייתא שהותר לצורך המועד בין שיכר תמרים בין שיכר שעורים ואף שיש לו ישן מותר להערים ולשתות מהחדש, יש לומר שזה מחלוקת תנאים כמו ששינוי בברייתא שלת"ק לא מערימים ולר' יוסי בר' יהודה מערימים.

פעם קצרו בחוה"מ עבור רב, ושמואל הקפיד על כך ולא בגלל שהוא חשש לדעת יחיד אלא שזה היה קציר חטים שלא היה בו הפסד, ומה שקצרו עבור רב כי לא היה לו מה לאכול ולא סיימו הענין לפני שמואל, או ששמואל סובר שאדם חשוב צריך להחמיר יותר.

ר' יהודה נשיאה יצא בשבת בטבעת מתכת עם חותם אלמוג, וכן שתי מים שחיים אותם טבח גוי, ור' אמי שמע והקפיד עליו, ואמר רב יוסף שעל הוצאת הטבעת אין להקפיד ששנינו בברייתא ששירים נזמים וטבעות הם ככל הכלים הניטלים בחצר, ומצד ביטול המים אין להקפיד שהרי רב אומר שדבר שגאכל כמו שהוא חי אין בו איסור ביטול עכו"ם, ויש לומר שאדם חשוב צריך להחמיר יותר.

רב חננאל אמר בשם רב שמואל לקצוץ דקל במועד אף שהוא צריך רק את הנסורת שלו, ואביי קילל על כך, אך רב אשי היה לו יער בשלגיא ורצה לקוצצו בחוה"מ, ואמר לו רב שילא שאף שרב התיר הרי אביי קילל על כך, אמר רב אשי לא שמעתי כלומר שאיני סובר כך ונפל לו הקורנס וכמעט פסק את שוקו, ועזב רב אשי את היער ולא קצץ כלום.

רב יהודה התיר לקצוץ פשתן ולחתוך כישות ולעקור שומשומים בחוה"מ, ואמר אביי לרב יוסף שאמנם פשתן ראוי לכיסוי מאכל וכשות ראוי לשיכור, אך למה ראויים שומשומים, אמר לו רב יוסף שהם ראויים לשמן שבתוכם.

לר' ינאי היה פרדס שבחוה"מ הגיע עת הקטיפה שלו וקטף אותו, ושנה לאחר מכן כל הציבור השהה את הקטיפה לחוה"מ, ובאותה שנה הפקיר ר' ינאי את פרדסו.

משנה מותר להכניס הפירות מפני הגנבים, ומותר לשלות הפשתן מהמשרה שלא תאבד אך לא כיוון מלאכתו למועד ואם כיון לכך יאבד. גמרא בברייתא שנו שהמכניס פירותיו כניסים בצנעא לביתו, ולרב יוסף היו קורות שהכניס ביום, אמר לו אביי ששנינו שיכניס בצנעא, אמר לו רב יוסף שהצנעא שלהם הוא ביום כי בלילה צריך להביא יותר אנשים ולהאיר באבוקות ויש פרסום יותר.

ר' ירמיה שאל את ר' זירא אם אדם כיון מלאכתו במועד ומת האם יקנסו את בנו אחריו,

דף יג אם נאמר שבצורם אוזן בכור קנסו את בנו אחריו כי זה איסור דאורייתא, וכן במוכר עבדו לעכו"ם קנסו את בנו אחריו כי הוא מפקיע אותו ממצות כל ימיו, אך כאן קנסו חכמים את האדם שכיון מלאכתו והוא איננו, או שקנסו את הממוץ והוא ישנו, אמר ר' זירא שיש להוכיח מהמשנה ששדה שהוציאו קוציה בשביעית יכול לזרעה במוצאי שביעית, ואם נטייה שזיבלה או נדירה בשביעית לא תזרע במוצאי שביעית, ואמר ר' יוסי בר חנינא שאם נטייה ומת, בנו יכול לזרעה, א"כ רואים שקנסו רק אותו ולא את בנו, וה"ה בכיוון מלאכתו במועד, ואומר אביי שמי שטימא טהרותיו של אחר ומת לא קנסו את בנו אחריו כיון שהיזק שאינו ניכר אינו היזק אלא קנסו את המזיק ורק אותו קנסו ולא את בנו.

משנה לא קונים בתים עבדים ובהמה אלא לצורך המועד או כשאין למוכר מה לאכול. גמרא ורבא שאל את ר' אבא מותר בחוה"מ בשכר פעולה כשאין לו מה לאכול, אמר ר' אבא ששנינו שלצורך מוכר שאין לו מה לאכול מותר וה"ה בפועל, ויש לדחות שזה מדובר רק על מקח ולא בשכר פעולה, ואביי הוכיח ממה ששנינו שלא כותבים שטר חוב במועד ואם אין לסופר מה לאכול מותר, א"כ מוכח שלצורך שכר פעולה התירו במועד, ורב ששת מקשה ששנינו שג' אומניות עושים מלאכה בערב פסח עד חצות, חייטים ספרים וכובסים, חייטים כיון שהותר גם להדיט לתפור במועד, ספר וכובסים הותרו במועד עבור הבא ממדינת הים והיוצא מבית האסורים, ואם נאמר שעבור שכר פעולה מותר במועד, א"כ נתיר את כל האומניות שיש להם היתר במועד כשאין לו מה לאכול, ורב פפא הקשה שנתיר גם לבנות שהרי הותר לבנות כותל שגוחה לרה"ר מפני הסכנה, ורבינא הקשה שנתיר גם לכתוב שהרי הותר לכתוב קידושי נשים וגירושין ושוברים ורב אשי מיישב שאין לדמות ערב פסח למועד שהאיסור במועד הוא משום טירחה והתירו במקום הפסד, אך חמיה בערב פסח הוא בגלל ההכנות ליו"ט, ולכן התירו רק דבר שהוא צורך יו"ט ולא שאר דברים.

משנה אין לפנות במועד מבית לבית אך יכול לפנות לחצירו, ולא מביאים כלים מבית האומן, ואם חושש שיגנבו יכול לפנותם לחצר אחרת. גמרא ברישא שנינו שאין מפנין ומשמע שאסור לגמרי, אומר אביי שבסיפא מדובר בבית שבחצר שמפנה ממנו לחצירו.

רב פפא אמר שרבא הקשה שבמשנה שנינו מביאים כלים מבית האומן, ויש ברייתא שמוליכים ומביאים כלים מבית האומן ואף שאינם לצורך המועד, ותירצו לו שבי"ד מותר בחוה"מ אסור, ואם הגם הברייתא דיברה במועד ומדובר כשאנו מאמינים, וכן שנינו בברייתא שמביאים כלים מבית האומן כגון כד המכדר וכוס מהזג אך לא צמר מבית הצבע ולא כלים מבית האומן, ואם אין לו מה לאכול משלם לו ומניחו אצלו ואם לא סומך עליו יניחנו בבית הסמוך לו ואם חושש שיגנבו יפנה לחצר אחרת ואם חושש גם שם יביאנו בצנעא לביתו, אך לפ"י מתורץ רק מדוע מביאים מהאומן אך לא מובן איך מוליכים אליו, ולכן צריך לחזור לתירוק הראשון שרק ב"ד מותר.

משנה מותר לחפות הקציעות בקש, ולר' יהודה גם מעבין, ומותר למכור בצנינעא פירות כסות וכלים לצורך המועד, צידין ודשי תבואה מותר להם לעשות לצורך המועד, ור' יוסי אומר שהם החמירו על עצמם. גמרא ר' חייא בר אבא ור' אסי נחלקו בשם חזקיה ור' יוחנן האם פירוש מחפים שזה קלוש ומעבים שזה סמיך או שמחפים זה אפילו בסמיכות אך מעבים הכוונה שעושה כמו כרי וכן שנינו בברייתא שלר' יהודה מעבים שעושה כמו כרי.

ר' יוסי אומר שהחמירו על עצמם, והסתפקו אם הכוונה שלא עשו כלל או שעשו בצנינעא, ובברייתא שנינו להדיא שמוכרי כסות מוכרים בצנינעא ור' יוסי אמר שתגרי טבריה החמירו על עצמם שלא לעשות מלאכה כלל, ולת"ק צדי חיות עופות ודגים מותרים לצוד בצנינעא לצורך המועד, ור' יוסי אומר שצידי עכו החמירו שלא לצוד כלל, ולת"ק דשי דייסא חילקא טרגיס וטיסני עושים בצנינעא לצורך המועד, ור' יוסי אמר שדשי ציפורי החמירו על עצמם שלא לדוש כלל, אביי אומר שחילקא הוא שמחלקים הגרעין לשנים, וטרגיס שחותך לשלש, וטיסני שחותך לארבע, ורב דימי מפרש שחילקא הוא כוסמת, וישנה משנה שחילקא טרגיס וטיסני טמאים בכל מקום, ולאביי מובן שהם טמאים שהיה להם הכשר, אך לרב דימי שזה כוסמת מה שייך לומר שהם טמאים בכל מקום גם בלי הכשר, ויש לומר שמדובר שהם קלופות שלולא שנשרו במים אי אפשר לקלפם, וקראו להם חילקא שלקחו מהם חלק, וישנה ברייתא שנודר מהדגן אסור גם בפול המצרי יבש ומותר בלח, ומותר באורז חילקא טרגיס וטיסני ולאביי מובן שמוותר כיון שהם כבר יצאו מתורת דגן, אך לרב דימי שזה כוסמת קשה מדוע יצאה מתורת דגן.

רב הונא התיר למוכרי בשמים למכור כדרכם בשוק, והקשה רב כהנא שבברייתא שנינו שאם יש חנות הפתוחה לסטיו פותח ונועל כדרכו ואם היא פתוחה לרה"ר פותח אחת ונועל אחת ובערב יו"ט אחרון של חג יכול להוציא ולעטר את שוקי העיר לכבוד יו"ט האחרון, ומשמע שלולא כבוד יו"ט אסור, ויש לומר שבפירות אסור שראויים גם לאחר יו"ט, אך בתבלין מותר שכולם יודעים שזה לצורך יו"ט.

פרק ואלו מגלחין

משנה אנשים אלו יכולים לגלח בחוה"מ: הבא ממדינת הים ומבית השביה, והיוצא מבית האסורים ומנודה שהתירו לו חכמים וכן מי שנשאל על נדרו והותר. וכן גזיר ומצורע מטומאתו לטהרתו, ואנשים הנ"ל יכולים לכבס בגדיהם בחוה"מ: הבא ממדינת הים ומבית השבי והיוצא מבית האסורים

דף יד וכן מנודה שהתירו לו חכמים, וכן שהנשאל על נדרו והותר, ומותר לכבס מטפחות הידים והספרים, וכן מה שמגנבים בהם, וכן הזבים הזבות הנדות והיולדות וכל העולים מטומאה לטהרה, ושאר האדם אסורים. גמרא הטעם שאר האנשים אסורים בגילוח כמו שאנשי משמר אסורים בתספורת וכיבוס מלבד יום ה', ור"א אמר שהטעם הוא שלא יכנסו מנוולים למשמרתם, וכן ברגל שלא יכנסו מנוולים לרגל.

ר' זירא מסתפק במי שחיפש אבדתו בערב הרגל אם מותר לו לגלח ולכבס ברגל כיוון שהיה אנוס קודם או שאסור כיון שלא ידוע אונסו, ואביי אמר שלדבריו יאמרו בפסח כל הסריקין אסורים וסריקי ביתוס מותרים, אמר ר' זירא שלדברי אביי מדוע התירו לכבס למי שיש לו רק חלוק אחד, ויש לומר ששם מותר כיון שיש הוכחה מאבנטו שחוגרו על מקטרונו ורק אז מכבס את חלוקו, רב אשי למד שר' זירא הסתפק באומן שאבדה לו אבידה בערב הרגל שכיון שהוא אומן מוכח הדבר שהיה אנוס או שאין האנוס מוכח כשאר המקרים במשנה ואסור.

דעת ר' יהודה בברייתא שהיוצא למדינת הים אסור לגלח כיון שיצא שלא ברשות, ורבא אומר שטייל לכו"ר אסור לצאת לחו"ל, ולמזונותיו מותר לכו"ר, ונחלקו לצורך הרוחה, שר' יהודה אסר שזה כטייל וחכמים מתירים שזה כמזונות, אך ש ברייתא ששנינו שרבי אמר שנראים דברי ר' יהודה כשיצא שלא ברשות ודברי חכמים כשיצא ברשות, ואם נאמר ששלא ברשות הכוונה לטיול, הרי לרבא בזה לכו"ר אסור, ולמזונות מותר לכו"ר א"כ שלא ברשות הכוונה להרוחה, ובסיפא כתוב שנראים דברי חכמים כשיצא ברשות, ואין לומר שהכוונה למזונות כי בזה לכו"ר מותר א"כ ברשות הכוונה להרוחה וקודם אמרנו שגם לחכמים אסור להרוחה, ויש לומר שרבי אומר שנראים דברי ר' יהודה לחכמים כשיצא שלא ברשות והיינו לטיול, שגם חכמים לא נחלקו עליו אלא רק להרוחה, אך לטיול יודו שאסור, ונראים דברי חכמים לר' יהודה כשיצא ברשות והיינו למזונות, שר' יהודה חלק רק בהרוחה אך במזונות הוא מודה שמוותר.

שמואל אומר שקטן שנולד במועד מותר לגלחו במועד, שאין בית האסורים גדול מרחם אמו, ומשמע שאם נולד קודם אסור לגלחו במועד, ומקשה ר' פנחס ששנינו בברייתא שמי שהתירו לו לגלח במועד מותר גם בימי אבלו, ומשמע שמי שאסור במועד אסור בימי אבלו עמוד ב ואם נאמר שבקטן יש חילוק א"כ אבילות נוגהת בקטן לענין גילוח, ושנינו לקמן שקורעים לקטן מפני עגמת נפש ולא מפני אבילות, ורב אשי מבאר שלא כתוב בברייתא שכולם אסורים באבל, אלא יש מהם שאסורים ויש מהם שמוותרים, ואמימר או רב שישא בן רב אידי שנו בשם שמואל שמוותר לגלח קטן במועד בין נולד בו בין נולד קודם, ורב פנחס הוכיח ממה ששנינו שמי שמוותר לגלח במועד מותר גם בימי אבלו ומשמע שמי שאסור לגלח במועד אסור גם בימי אבלו, ואם קטן אסור א"כ מצאנו אבילות בקטן, ובברייתא ששנינו שהקריעה בקטן היא רק מפני עגמת נפש, ורב אשי דחה ששלא כתוב שמי שאסור אסור גם באבל, אלא יש מהם שאסורים ויש שמוותרים,

לא נוהגים אבילות ברגל שכתוב ושמתח בחגך, ואבילות שהיתה קודם יו"ט נדחית, שעשה של רבים דוחה עשה של יחיד, ואבילות חדשה לא דוחה מועד שהיא עשה של יחיד שאינו דוחה עשה של רבים.

לגבי מנודה אם נוהג נידוי ברגל, רב יוסף הוכיח ממה ששינו שדנים ברגל דיני נפשות ודיני מכות ודיני ממונות ואם אינו שומע מנדים אותו, א"כ אם מי שהיה מנודה קודם נדחה ברגל, איך מנדים מחדש ברגל, דוחה אביי שהכוונה רק לעיין בדינו, שהרי שינו דיני נפשות והרי לא יתכן שיהרגוהו במועד שאז יצטרכו להימנע משמחת יו"ט, כמו שאמר ר"ע בסנהדרין שהרגו את הנפש לא טועמים כל אותו יום שכתוב **לא תאכלו על הדם**, אלא הכוונה שמעינים בדיני נפשות, וא"כ גם לענין דיני ממונות הוא רק לעיין בדינו, ורב יוסף מקשה הרי יש כאן עינוי הדין, אלא מעינים בדינו מהבוקר ואוכלים ושותים וגומרים את דינו סמוך לשקיעת החמה והורגים אותו, ואביי הוכיח ששינו במשנה והמנודה שהתירו לו חכמים, ורבא דוחה שלא כתוב שהתירוהו חכמים אלא שהתירו חכמים את נידויו, והיינו שפייס את בעל דינו ואז התירו לו את הנדר.

לגבי מצורע אם נוהג צרעתו ברגל, אביי הוכיח ממה ששינו והניזיר והמצורע מטומאתו לטהרתו ומשמע שנוהגת צרעתו בימי טומאתו, ויש לומר שהכוונה שלא רק בימי טומאה אינו נוהג אך לטהרתו נגזור שלא יגלח שלא ישהה את טהרתו, קמ"ל שלא גזרו, ורבא מוכיח שלומדים מ**הצורע** שגם כהן גדול נוהג בצרעת, והרי כל השנה אצלו כרגל שהרי הוא מקריב אונן ואינו אוכל, א"כ מוכח שנוהג צרעת ברגל.

אבל אסור בתספורת, שהתורה אומרת לבני אהרן **ראשיכם אל תפרעו** ומשמע שלאבלי אחרים אסור.

דף טו מנודים ומצורעים אסורים בתספורת שכתוב בברייתא שמנודים ומצורעים אסורים לספר ולכבס ומנודה שמת ב"ד סוקלים את ארונו, ואמר ר' יהודה שאין הכוונה שיעמידו על ארונו גל אבנים כגלו של עכן, אלא ב"ד שולחים ומניחים אבן גדולה על ארונו ללמד שהמנודה שמת בנידויו סוקלים את ארונו.

אבל חייב בעטיפת הראש שהקב"ה אמר ליחזקאל **ולא תעטה על שפם**, ומשמע ששאר אבליים כן יעטו. **ולענין מנודה** בעטיפת הראש, הוכיח רב יוסף ממה ששינו בתעניות גשמים והן מתעטפין ויושבים כמנודים ואבליים עד שירחמו עליהם מן השמים, ואביי דוחה שאולי מנודה לשמים חמור יותר.

מצורע חייב בעטיפת הראש שכתוב **ועל שפם יעטה** שהוא חייב בעטיפת הראש.

אבל אסור בהנחת תפילין שהקב"ה אמר ליחזקאל **פארך חבוש עליך**, א"כ שאר העולם אסורים בתפילין באבלם, ומנודה בתפילין הוא ספק, ובמצורע יש להוכיח ממה ששינו בברייתא שמה שנאמר **הצורע** לרבות כה"ג, **בגדי יהיו פרומים** שיהיו מקורעים, **וראשו יהיה פרוע** לר"א הוא גידול שיער, ולר"ע לומדים גזירה שווה יהיה של ראש מיהיה של בגדים, וכמו שבבגד הכוונה לדבר שחוץ לגופו כך בראש הכוונה לדבר שחוץ לגופו ולכאורה הכוונה לתפילין, ורב פפא אומר שר"ע מתכוון לכומתא וסודר.

אבל לענין שאילת שלום יש להוכיח ממה שאמר הקב"ה ליחזקאל **האנק דום**, ובמנודה הוכיח רב יוסף מהמשנה שכתוב כמנודים ואבליים ובשאילת שלום בין אדם לחבירו כבני אדם הנוזפין למקום, ואביי דוחה ויש שזה נידוי לשמים שהוא חמור יותר, מצורע בשאילת שלום יש להוכיח מהברייתא שלומדים מועל שפם יעטה ששפתיו יהיו דבוקות שיהיה כמנודה ואבל, ואסור בשאילת שלום, ואין להוכיח מזה לענין מנודה שלא כתוב שאסור אלא שיהיה כמנודה ואבל, והיינו בדברים אחרים וגם אסור בשאילת שלום.

אבל אסור בדברי תורה שהקב"ה אמר ליחזקאל **האנק דום**, ולענין מנודה הוכיח רב יוסף שבברייתא שינו שמנודה שונה ושונים לו, נשכר ונשכרים לו, מוחרם לא שונה ולא שונים לו, לא נשכר ולא נשכרים לו וכן שונה לעצמו שלא יפסיק את לימודו, ועושה לו חנות קטנה לפרנסתו, ורב אמר למכור מים בשוק של ערבות.

מצורע לענין לימד תורה שינו בברייתא בפסוק **והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב**, וכמו ששם היה באימה וביראה ברתת וזיע כך הזבים והמצורעים ובוועלי נידות מותרים לקרוא בתורה נביאים וכתובים ומדרשים וש"ס והלכות ואגדות, אך בעלי קרי אסורים.

אבל אסור בכיבוס שכתוב וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה ויאמר אליה התאבלי נא ולבשי נא בגדי אבל ואל תסוכי שמן והיית כאשה זה ימים רבים מתאבלת על מת, לענין מנודים ומצורעים שינו להדיא במשנה שאסורים לספר ולכבס.

אבל חייב בקריעה, שהקב"ה אומר לבני אהרן **לא תפרעו** ומשמע שכל אבליים חייבים בקריעה, מנודה ספק לענין קריעה, במצורע כתוב להדיא **בגדי יהיו פרומים** שיהיו מקורעים.

אבל חייב בכפיית המיטה שכמו ששנה בר קפרא **עמוד ב** שהקב"ה אומר דמות דיוקניו נתתי בהם ובעונותיהם הפכתיה כפו מיטותיהן עליה, מנודה ומצורע ספק לענין כפיית המיטה.

אבל אסור במלאכה שכתוב **והפכת ידכם לאבל** וכמו שחג אסור במלאכה כך אבל אסור, במנודה הוכיח רב יוסף שכתוב בברייתא כשאמרו אסור בעשיית מלאכה הוא רק ביום, ובלילה מותר וכן אתה מוצא במנודה ואבל משמע גם לענין מלאכה, ויש לדחות שזה רק לענין

שאר הדברים, אך בברייתא שינו להדיא מנודה שונה ושונים לו נשכר ונשכרים לו, מצורע הוא ספק לענין איסור מלאכה.

אבל אסור ברחיצה שכתוב **ואל תסוכי שמן** ורחיצה בכלל סיכה, במנודה הוכיח רב יוסף ממה ששינו וכשאמרו אסור ברחיצה לא אמרו אלא כל גופו אך פניו ידיו ורגליו מותר, וכן אתה מוצא במנודה ואבל ומשמע שגם מנודה אסור ברחיצה, ויש לדחות שזה נאמר לענין שאר הדברים, מצורע הוא ספק לענין רחיצה.

אבל אסור בנעילת סנדל שהקב"ה אמר ליחזקאל **ונעליך תשים ברגליך**, ומשמע ששאר אבליים אסורים במנעל, לענין מנודה הוכיח רב יוסף ממה ששינו וכשאמרו אסור בנעילת הסנדל לא אמרו אלא בעיר אבל בדרך מותר וא"כ כשיוצא לדרך נועל וכשכנס לעיר חולץ וכן אתה מוצא במנודה ובאבל, ומשמע שגם מנודה באיסור סנדל, ויש לדחות שזה לענין שאר הדברים, ומצורע הוא ספק לענין סנדל.

אבל אסור בתשיש שכתוב **וינחם דוד את בת שבע** אשתו **ויבא אליה** ומשמע שעד עכשיו היה אסור, במנודה הוכיח רב יוסף מהברייתא שכתוב שכל השנים שהיו ישראל במדבר מנודים היו ושימשו מיטותיהן, ואביי דוחה ששם הוא נידוי לשמים שהוא קל יותר, ולעיל אמר אביי שמנודה לשמים חמור יותר, ויש לומר שזה היה ספק אצלו, ודחה לצד קולא וצד חומרא, מצורע לענין תשיש יש ללמוד ממה ששינו על הפסוק **וישב מחוץ לאהל** שהוא כמנודה ואבל אסור בתשיש, ואהלו היא אשתו **ואחרי טהרתו** אחר פרישתו מן המת **שבעת ימים יספרו לו אלו ז' ימי ספירתו** וביום בואו אל הקודש אל החצר הפנימית לשרת בקדש יקריב חטאתו.

אבל לא שולח קרבנותיו שר"ש אומר שהקרבן נקרא שלמים בזמן שהוא שלם ולא כשהוא אונן, במנודה הוכיח רב יוסף שישראל היו כמנודים במדבר ושלחו את קרבנותיהם, ואביי דוחה שיתכן שמנודה לשמים הוא קל יותר ולעיל אמר שהוא חמור אלא היה לו ספק בזה ודחה לקולא ולחומרא, ולענין מצורע יש להוכיח ממה שלמדו בברייתא מהפסוק **ואחרי טהרתו** אחר פרישתו מן המת **שבעת ימים יספרו לו אלו ז' ימי ספירתו** וביום בואו אל הקודש אל החצר הפנימית לשרת בקדש יקריב חטאתו.

דף טז לר' יהודה זה עשירית האיפה שלו, ולר"ש לומדים מבבואו יקריב שדוקא בזמן שהוא ראוי לביאה הוא ראוי להקרבה ואם אינו ראוי לביאה אינו ראוי להקרבה.

רבא אומר שבי"ד שולחים שליח להזמין לדין, שכתוב **וישלח משה לקרוא אותן ואבירים בני אליאב** ומזמנים לדין, שכתוב **ויאמר משה אל קורח אתה וכל עדתך**, ומזמנים לאדם גדול, שכתוב **לפני ה'**, ומזמנים אדם וחבירו שכתוב **אתה והם ואהרן**, וקובעים זמן שכתוב מחו', וקובעים זמן אחר זמן שכתוב **קראו בשם פרעה מלך מצרים שאון העביר המועד**, ואם קילל את השליח והשליח אומר שקיללו אינו לשון הרע שכתוב **העניי האנשים ההם תנקר**, ומשמתיים את המסרב שכתוב **אורו מרוז**, ואומרים לו בשם אדם גדול שכתוב, **אמר מלאך ה'**, ומחרימים את המסרב שכתוב **אורו ארור**, וגם מתקלל האוכל ושותה עמו ועומד עמו בד' אמות שכתוב **וישביע**, ומפרטים את החטא שכתוב **כי לא באו לעזרת ה'**, ועולא אמר שברך שימת בד' מאות שופרות את מרוז, יש אומרים שהוא אדם, ויש אומרים שהוא כוכב, שכתוב **מן שמים נלחמו הכוכבים**, ומפקירים את נכסי הסרבן שכתוב **וכל אשר לא יבא לשלושת הימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה**, ומותר לריב ולקלל ולהכות לתלוש שער ולהשביע, שכתוב **ואריב עמם ואקללם ואכה מהם אנשים ואמרטם ואשביעם**, וכופתים ואוסרים ורודפים שכתוב **הן למות והן לשרושי הן לענש נכסין ולאסרין**, ולשרושי אמר נחמיה בר ברוך בשם רב חייא בר אבין בשם רב יהודה שזה הרדפה, והכוונה כמו שאמר רב יהודה בר אבא בר שמואל בר שבת בשם רב שמעיה מיד, ולאחר ל' שונים בנידוי ואחר ס' יום מחרימים, ורב הונא בר חיננא אמר בשם רב חסדא שמתרים בו שני חמישי ושני וזה לממון, אך לבזוי ת"ח משמתיים מיד, וטבח אחד ביזה את רב טובי בר מיתנא, ונמנו אביי ורבא לשמתו ואח"כ פייס את בעל דינו, ואמר אביי אי אפשר להתיר שעדיין לא עבר ל' יום בנידוי ואם לא נתיר לו יתעכבו החכמים שהם צריכים אותו, ואמר לרב אידי מה שמעת בזה אמר לו שרב תחליפא בר אבדימי אמר בשם שמואל שהשופר שנידהו יכול להתירו, אמר אביי שזה רק לממון אך לביזוי ת"ח צריך שיחול ל' יום, וא"כ סובר אביי שג' שנידו לא יכולים ג' אחרים להתיר, שהסתפק אם ג' נידו אם יכולים ג' אחרים להתיר, ויש להוכיח ממה ששינו שהמנודה לרב מנודה לתלמיד, והמנודה לתלמיד אינו מנודה לרב, מנודה לעירו מנודה אף לעיר אחרת, מנודה לעיר אחרת אינו מנודה לעירו, מנודה לנשיא מנודה לכל ישראל מנודה לכל ישראל אינו מנודה לנשיא, ורשב"ג אמר שא' מהתלמידים שנידה ומת חלקו לא מופר ורואים מזה ג' דינים, שתלמיד שנידה לכבודו חל הנידוי, וכל אחד מיפר חלקו, וג' שנידו אין יכולים אחרים להתיר להם, ואמימר אומר שג' שנידו יכולים ג' אחרים להתיר, והקשה רב אשי שרשב"ג אמר שתלמיד שמת את חלקו מופר משמע שלא מועיל אחרים, ויש לומר שאינו מופר עד שיתירו ג' אחרים.

נדוי אינו פחות מל' יום, נזיפה אינה פחותה מז' ימים, ויש לכך זכר בפסוק שכתוב **ואביה ירוק ירוק בפניה הלא תכלם שבעת ימים**. רב חסדא אומר שנידוי שלנו כנזיפה שלהם, ולכאורה נזיפה שלהם אינה רק ז'

ש"ש בן רבי ובר קפרא ישבו ולמדו והיה קשה להם השמועה ואמר ר"ש שדבר זה צריך רבי, אמר לו בר קפרא ומה רבי אומר בזה, ור"ש אמר לאביו והקפיד, וכא בר קפרא להראות אליו ואמר לו איני מכירך מעולם וידע שהוא כועס עליו ונהג נזיפה בעצמו ל' יום, ופגע רבי גזר על תלמידיו שלא ישנו לתלמידים בשוק שהוא למד בפסוק **חמוקי ירייך כמו חללים** שכמו שירך הוא בסתר **עמוד ב** כך דברי תורה בסתר, ור' חייא שנה לב' בני אחיו רב ורבה בר חנה בשוק ורבי הקפיד עליו, וכשבא להראות לפניו אמר לו עיני מי קורא לך בחוץ, וידע ר' חייא שרבי כועס עליו ונהג נזיפה בעצמו ל' יום, וביום הל' רבי שלח אליו שיבא, ואח"כ שלח אליו שלא יבא ובתחילה הוא סבר שמקצת היום ככולו ואח"כ סבר רבי שלא אומרים בזה מקצת היום ככולו, ובכ"ז הוא בא, שאל רבי מדוע רבתי הרי שלחתי שלא תבא, אמר לו שמעתי רק את השליח הראשון, וקרא עליו רבי **ברנות** של **איש גמ אויביו ישלים אתו**, ואמר לו רבי מדוע שנית בשוק אמר לו שכתוב **בחוץ תרונה**, אמר לו רבי שאמנם קרית אך לא שנית, ואם שנית לא שלשת ואם שלשת לא פירשו לך, **שחכמות בחוץ תרונה** יש לפרש כדברי רבא שכל העוסק בתורה בפנים היא מכריזה עליו מבחוץ ומה שכתוב **לא מראש בסתר דברתי** הוא בזמן הכלה שכולם מצויים בדרשה, ור' חייא למד את הפסוק **חמוקי ירייך** לענין צדקה וגמילות חסדים, ומוכת מכל הנ"ל שזיפה של התנאים היא ל' יום, ויש לחלק ששם מדובר בנזיפת נשיא שהיא חמורה יותר, ונזיפה שלנו היא יום א' כמו שכשמואל ומר עוקבא ישבו ללמוד ישב מר עוקבא בריהוק ד' אמות משמואל, וכשישבו בדין ישב שמואל לפני מר עוקבא במרחק ד' אמות וחקקו מקום נמוך למר עוקבא כשישב בדין כדי שישמעו את דבריו, וכל יום ליוה מר עוקבא את שמואל לאכסניו ויום אחד היה טרוד מר עוקבא בדין, והלך שמואל אחריו וכשהגיע לביתו אמר לו לא מאוחר לך תן לי רשות לחזור, וידע שכעס עליו ונהג בעצמו נזיפה יום אחד. אשה אחת פשטה רגלה לשביל והיתה מניפה שעורים קלופים והלך לפניו ת"ח ולא נכנעה לפניו ואמר כמה היא חצופה, והיא הלכה לר"ג ואמר לה האם שמעת מפיו לשון שמתא אמרה לו שלא, אמר לה א"כ תנהגי בעצמך נזיפה יום א'.

זוטרא בר טוביה לימד פרשיות לפני רב יהודה וכשהגיע לפסוק **ואלה דברי דוד האחרונים** הקשה א"כ היו ראשונים א"כ מה הם, אמר לו רב יהודה וכי מי שלא יודע לפרש פסוקים אינו אדם גדול, וראה שכעס עליו ונהג בעצמו נזיפה יום אחד, ופירוש את הפסוק שירד אמר את השירה ביום הציל ה' אותו מכף אויביו ומכף שאול, ואמר לו הקב"ה האם אתה אומר שירה על מפתל שאול הרי אם היית נולד במזלו והוא בשלך הייתי מאבד מפניו כמה דוד, ולכן כתוב **שגיין לידו אשר שר לה'** על דברי **כוש בן ימיני** והרי שאול שמו אלא כמו שכוש משונה בעורו כך שאול משונה במעשיו, וכן קשה בפסוק **האשה הכושית אשר לקח הרי שמה ציפורה** אלא כמו שכוש משונה בעורו כך היא משונה במעשיה, וכן הפסוק **וישמע עבד מלך הכושי** והרי הוא צדקיהו אלא כמו שכוש משונה בעורו כך הוא היה משונה במעשיו, וכן הפסוק הלא כבני כושיים אתם לי, והרי ישראל שמים אלא כמו שכוש משונה בעורו כל ישראל משונים במעשיהם מכל האומות, ורב שמואל בר נחמני פירש בשם ר' יונתן את הפסוק **נאם דוד בן ישי ונאום הגבר הקם עול** שדוד הקים עולה של תשובה, והוא אמר **אלוקי ישראל לי דיבר, צור ישראל מושל באדם** וצדיק מושל בי שהקב"ה גזר גזירה והצדיק מבטלה, וכתוב **אלה שמות הגיבורים אשר לדוד**, ומבאר ר' אבהו שגבורתו של דוד היא שכשישב בישיבה לא ישב על כרים וכסתות אלא על קרקע, שכל עוד שרבו יאיר היאירי היה קיים הוא לימד על כרים וכסתות, אך דוד לימד כשישב על קרקע, ואמרו לו שבו על כרים ולא קיבל, וכתוב **תחכמוני** שהקב"ה אמר כיון שהשפלת עצמך תהיה כמוני שכשאני גזר גזירה אתה מבטלה, **ראש השלישי** שתהיה ראש לג' אבות הוא **ערינו העצני** שכשהיה עוסק בתורה היה מעזן עצמו כתולעת וכשיצא למלחמה היה קשה כעץ ומכה ח' מאות חלל בפעם אחת ע"י חץ, ונאנח על כך שלקח הרג אלף שכתוב **איכה ירדוף אחד אלף ויצאה בת קול רק בדבר אוריה החיתי**.

ר' תנחום בר חייה איש כפר עכו אמר בשם ר' יעקב בר אחא בשם ר' שמלאי או שר' תנחום אמר בשם רב הונא או שרב הונא עצמו אמר **דף יז** שאם תלמיד נידה לכבודו חל הנידוי, שכתוב מנודה לרב מנודה לתלמיד אך מנודה לתלמיד תלמיד אינו מנודה לרב, ומשמע שלשאר העולם הוא כן מנודה, ובעניני שמים ודאי **איך תבונה ואין עצה נגד ה'** אלא מדובר אפילו על כבוד התלמיד עצמו, רב יוסף אומר שתלמיד פוסק לעצמו במה שברור לו.

על תלמיד אחד היו שמועות רעות, ואמר רב יהודה שאם נשמת אותו צריכים לו החכמים, ואם לא, יהיה חילול ה', אמר לרבה בר בר חנה האם שמעת בענין, אמר לו שמעתי מר' יוחנן על הפסוק **כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו**, שאם הרב דומה למלאך יבקש תורה מפיו ואם לא לא יבקש, ושמתו רב יהודה, וכשחלה רב יהודה באו תלמידיו לבקרו, וגם אותו תלמיד בא, וכשראו רב יהודה חייך, אמר התלמיד לא רק שימת אותי אלא גם צוחק עלי, אמר רב יהודה איני צוחק עליך רק חשבתי שגם לאדם כמותך לא החפתי, וכשרב יהודה נפטר בא התלמיד לחכמים שיתירו לו, ואמרו לו שאין כאן אדם גדול כרב יהודה שיתיר, לך לר' יהודה נשיאה שיתיר לך, וכשהלך לפניו אמר לר' אמי שיעיין בדיני ורצה להתיר לו, ואמר ר' שמואל בר נחמני ואמר שאם לא נהגו קלות

ראש בנידוי של שפחתו של רבי ג' שנים, א"כ בשל רב יהודה חברינו ודאי לא נקל ראש, ואמר ר' זירא שאם הזדמן ר' שמואל דוקא היום לביהמ"ד א"כ אין להתיר, ויצא בבכי ועקצתו צרעה באמתו ונפטר, והכניסוהו למערת חסידים ולא קבלוהו במערת הדיינים, כיון שעשה כר' אלעאי שאם אדם רואה שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שלא מכירים אותו וילבש ויתעטף שחורים ויעשה מה שלבו חפץ ולא יחלל שם שמים בפרהסיא, המעשה בשפחת רבי שפעם ראתה אדם מכה בנו גדול ואמרה לו שיהיה בשמתא שהוא עובר על לפני עוור שגורם לו לבעוט בו.

ר"ל שמר על פרס ואדם אחד הגיע לאכול תאנים וצעק עליו ולא השגיח בו, אמר ר"ל שהוא יהיה בשמתא אמר אותו אדם אתה תהיה בשמתא אם התחייבתי ממון לא התחייבתי שמתא, ור"ל בא לביהמ"ד ואמרו לו ששלו נידוי ושלך לא, אמר מה אעשה אמרו לו לך אליו שיתיר לך, אמר ר"ל איני מכירך אמרו לו לך אצל הנשיא, כמו ששינו שמי שנידוהו ואינו יודע מי, ילך אצל נשיא ויתיר לו.

רב הונא אומר שאם אב"ד סרח לא מנדים אותו אלא אומרים לו הכבד ושב בביתך, ואם חזר וסרח מנדין אותו מפני חילול ה', ולר"ל ת"ח שסרח לא מנדים אותו בפרהסיא שכתוב **וכשלת היום וכשל גם נביא עמך לילה** דהיינו שיש לכסות כלילה, וכשמר זוטרא החסיד רצה לשמת ת"ח היה משמת קודם את עצמו ואח"כ שימת אותו וכשהגיע לאכסניו התיר לעצמו ואח"כ לאותו תלמיד, רב גידל אמר בשם רב שת"ח מנדה לעצמו ומיפר לעצמו, ורב פפא אמר שיבא לו שכר שמעולם לא שימת ת"ח וכשת"ח התחייב שמתא נהג כמו בא"י שנמנו להכות ולא לשמת. **רב מפרש** שמתא שם מיתה, ושמואל מפרש שיהיה שממה וזה מועיל בו כמו שומן שהוטח בתנור שאינו יוצא, ור"ל סובר שכמו שהוא נכנס ברמ"ח אברים כך כשיוצא יוצא מכל הרמ"ח אברים שכתוב **והיתה העיר חרם** שזה בגמטריא רמ"ח, וכשהיא יוצאת כתוב **ברוגז רחם** תזכור וזה אותו מספר בגמטריא.

רב יוסף היה זורק את השמתא על זנב הכלב, וזה גם פועל, שכלב אחד היה אוכל את נעלי החכמים ולא ידעו מי עשה את זה ושמתוהו ונתלתה אש בזנבו ואכלתו, ואדם אלים שציער לחכמים ובא לפני רב יוסף ואמרו לו שישמתו, אמר רב יוסף שהוא מפחד ממנו אמרו לו שיכתוב שמתא אמר כ"ש שאני מפחד, אמרו לו שישים את השמתא הכתובה בכד **עמוד ב** ויניח בבית הקברות ויתקע בו באלף שיפורות מ' יום ועשה כך ופקע הכד ומת אותו אדם, וקוראים על שיפורי על שם שנפרעים ממנו, וקוראים לו תברא ששוכר בתים רמים, שרשב"ג אמר שכל מקום שנתנו בו חכמים עיניהם יהיה בו מיתה או עוני.

שנינו שניזר ומצורע מגלחים במועד מטומאה לטהרה, ור' ירמיה הסתפק אם הותר רק כשלא היה להם פנאי או אפילו כשהיה להם פנאי, אמר ר' זירא ששנינו בברייתא שאלו שהותרו לגלח במועד זה רק כשלא היה להם פנאי ואם היה פנאי אסורים, וניזר ומצורע מותרים גם כשהיה להם פנאי כדי שלא יהיו קרבנותיהם.

כהן ואבל מותרים בגילוח במועד, יש להקשות שאם מדובר באבל ששימיני שלו בערב יו"ט היה צריך לגלח אז, ואם שימיני שלו הוא בשבת ערב הרגל היה מותר לו לגלח בערב שבת כדברי רב חסדא בשם רבינא בר שילא שהלכה כאבא שאלו וחכמים מודים לו שאם חל ח' שלו בשבת ערב הרגל שיגלח בערב שבת, ויש לומר שמדובר ששיביעי שלו חל בשבת ערב הרגל, ונחלקו שהתנא של הברייתא סובר כאבא שאלו שמקצת היום ככולו ויום ז' עולה לשבעה וגם לשלושים, וכיון שהוא שבת הוא אנוס, ומשנתניו סוברת כרבנן שלא אומרים מקצת היום ככולו וא"כ יום שביעי הוא בתוך האבלות,

מה שכתוב בברייתא כהן, לכאורה אם מדובר בכהן שנגמרה משמרתו בערב הרגל, א"כ הוא יכל לגלח קודם אלא מדובר שמשמרתו נגמרה ברגל, וסובר התנא של משנתניו שכל המשמרות שוות בג' פרקים בשנה באימורי הרגלים ובחילוק לחם הפנים, וא"כ לא נגמרה משמרתו ברגל, והתנא של הברייתא סובר שאמנם הוא שייך עם כל המשמרות אך משמרתו נגמרה וא"כ הוא יכול לגלח.

שנו בברייתא שאלו שאמרו שמותר להם לגלח ברגל מותר להם גם בימי אבלם, ויש ברייתא שאסורים, ורב חסדא אומר שמותר רק בתכפוהו אבליו, אך קשה שא"כ מותר לכולם ולא רק לאלו של המשנה, שבברייתא שנינו שאם תכפוהו אבליו זה אחר זה כשמכביד שעריו יכול להקל בתער ומכבס כסותו במים, ורב חסדא אומר שכולם מותרים רק בשינוי בתער ולא במספריים, וכיבוס, במים ולא בנתר ואהל, ומדייק רב חסדא שאבל אסור בתכבוסות.

לר' יהודה כמו שאסרו גילות במועד כך אסרו ליטול צפרניו, ולר' יוסי מותר, וכן נחלקו באבל, ועולא פסק במועד להחמיר כר' יהודה ובאבל מקילים כר' יוסי.